

зв'язку теорії з практикою, навчання з життям, свідомості та активності. Екскурсія має великі можливості щодо реалізації між предметних зв'язків (біологія, фізика, хімія, географія, література, історія), що сприяє формуванню системних знань учнів, умінь і навичок їхньої розумової і практичної діяльності.

Учні повинні переконатись, що зміна рослинних угруповань обумовлюється зміною рослинного покриву, а зміна в рослинному покриві спричиняє також зміну складу фауни і особливо в співвідношенні окремих груп, що їх населяють. Матеріал становить наукову цінність, коли відомо, де він зібраний.

Учні готуючись до екскурсії: повинні знати, як об'єкти потрібно спостерігати; мати блокнот, олівці, бінокль, компас, лупу, малу лопатку, метр, шпагат, папку для збору рослин та ін. (обладнання залежить від виду екскурсії); одягтися в зручний одяг; усвідомити правила поведінки під час екскурсії.

Правила поведінки, основним з яких є бережливе ставлення до природи: відмічати, запам'ятовувати типові об'єкти, але не збирати їх; спостерігати за тваринами, але не ловити їх; рухатися групою по 3-5 чоловік.

Отже, складаючи річний план, викладач планує строки проведення екскурсій, пов'язує їх зміст із матеріалом вивчених тем. Кожна екскурсія органічно входить у систему теми, займаючи відповідне місце в ній.

Література

1. Потульницький П. М. Вивчення водяних рослин у школі / П. М. Потульницький – К. : Радянська школа, 1996. – 128 с.
2. Шенгер С. П. День туризму / С. П. Шенгер // Позакласний час. – 2012. – № 15–16. – С. 42–49.
3. Соломонюк О. Тематичні екскурсії для школярів – які вони? [Текст] / О. Соломонюк // Директор школи. Україна. – 2007. – №2. – С.44–46.

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ВИЩОГО ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Дяченко-Богун М.М.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

В останні роки активізувалася увага суспільства до здоров'язбережувальних технологій в освітньому середовищі вищого навчального закладу. Це пов'язано із занепокоєнням суспільства з приводу здоров'я фахівців, що випускаються вищою школою, зростанням захворюваності в процесі професійної підготовки, наступним зниженням працездатності. Сучасний стан економіки, екології, умов навчання і життя студентів вищих навчальних закладів України несприятливо позначається на їх здоров'ї. Зростає кількість студентів, яким необхідна спеціалізована медична та психологічна допомога, щадна організація освітнього процесу.

Здоров'язбережувальна освітня технологія – це система, що створює максимально сприятливі умови для збереження, зміцнення та розвитку емоційного, інтелектуального, особистісного та фізичного здоров'я

всіх суб'єктів освіти.

Створення оптимальних для формування і розвитку здорових умов виховання і навчання неможливе без розуміння психологічної компоненти здоров'я і психофізіологічних засад здоров'язбережувального освітнього середовища. Процес формування подібного середовища у вузі повинен базуватися на тісному взаємозв'язку практичної діяльності всіх структурних ланок навчального закладу. Діяльність адміністрації повинна бути спрямована на організацію ефективної діяльності всіх учасників освітнього процесу, створення максимально комфортних умов для занять студентів та викладачів, забезпечення ефективного контролю та своєчасного регулювання освітнього процесу.

Головним результатом формування здоров'язбережувального середовища у вищому навчальному закладі, як результат діяльності всього механізму, має стати зростання творчих та освітніх досягнень студентів та викладачів, підвищення рівня здоров'я всіх учасників навчально-виховного процесу, підготовка до здійснення професійної діяльності в здоров'язбережувальному режимі.

З позиції реалізації здоров'язбереження у вузі, формування здорового способу життя студентів, їх ціннісного ставлення до здоров'я в процесі навчання та відпочинку, уявлення про здоров'я має носити більш практично орієнтований характер.

Здоров'язбережувальна діяльність у вузі базується на системному підході, що забезпечить участь у ній всіх суб'єктів освітнього процесу за допомогою спеціально розробленого змісту навчально-виховної роботи, а також спеціальних форм, методів і засобів її реалізації.

Метою здоров'язбережувальної освітньої технології виступає забезпечення умов фізичного, психічного, соціального і духовного комфорту, що сприяють збереженню і зміцненню здоров'я суб'єктів освітнього процесу, їх продуктивної навчально-пізнавальної і практичної діяльності, заснованої на науковій організації праці та культурі здорового способу життя особистості.

Отже, загальна мета здоров'язбережувальних технологій в освітньому середовищі вищого педагогічного навчального закладу повинна полягати в наступному: навчити майбутніх фахівців педагогічних дисциплін мислити категоріями здоров'я, особистісно та професійно реалізовувати себе через розвиток стійких якостей творчої особистості, підготуватися фізично, психологічно і духовно до майбутнього професійного самостійного життя в постійно змінних умовах суспільства і природного середовища.

Основними компонентами здоров'язбережувальних технологій навчально-виховного процесу педагогічного вузу є:

- *цільовий компонент*, який визначає поставлену перед педагогічним вузом мету і завдання в напрямку особистісного розвитку студентів (метою є формування в студентів здорового способу життя як основи активної життєдіяльності та особистісного розвитку); в даній компонент входять також причини і аналіз вихідного рівня ціннісного ставлення до здоров'я та здорового способу життя студентів, що обумовлюють виникнення даної мети;
- *змістовний компонент*, який містить в собі зміст здоров'язбережувального навчально-виховного процесу вузу, що полягає у вирішенні поставлених завдань; визначає ефективну

реалізацію окресленої мети, її напрямком з урахуванням специфічних особливостей. В змістовний компонент входить також зміст здорового способу життя, основні організаційні принципи здоров'язбережувальних впливів, а також необхідні умови, при яких дані завдання будуть реалізовані;

- *діяльнісний компонент* включає в себе етапи здоров'язбережувальної діяльності студентів і засоби її реалізації, способи та методи досягнення поставленої мети;
- *оціночно-результативний компонент* містить в собі діагностику та оцінку діяльності всіх компонентів розробленої моделі здоров'язбережувального навчально-виховного освітнього процесу вузу, а також його результатів.

Таким чином, освітні технології є здоров'язбережувальними, якщо призводять до позитивної зміни як освітнього середовища в цілому, так і її суб'єктів (учасників освітнього процесу); спрямовані на зміцнення фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я - збагачення можливостей індивіда і позитивні соціально-психологічні зміни особистості за рахунок сукупності теоретичних і практичних освітніх ресурсів; орієнтовані на спільну роботу в трьох основних взаємопов'язаних напрямках діяльності: педагогічному, психологічному, фізіологічному.

Література

1. Бойко О.В. Становлення та розвиток поняття "здоровий спосіб життя" / О.В.Бойко // Морально-духовний розвиток особистості в сучасних умовах : Зб. наук. праць. – Книга І. – К., 2000. – С. 117–124.
2. Яремко О. Формування здорового способу життя молоді : проблеми і перспективи. / О. Яременко, О. Балакірева, О. Вакулєнко та ін. – К. : Український ін-т соціальних досліджень, 2000. – 198 с.

ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ УМІНЬ В УЧНІВ 9 КЛАСУ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЇ

*Катрошенко М.М., Мегем О.М.
Глухівській національний педагогічний університет імені Олександра Довженка*

Постановка проблеми. Постійне оновлення і відтворення інтелектуального потенціалу суспільства вимагає розробки нових концепцій розвитку і навчання учнівської молоді. Соціальне замовлення – стати у третьому тисячолітті державою інтелекту – потребує нової теорії інноваційної освіти, компонентами якої є сучасні філософські, аксіологічні, семантичні, фізіологічні, психолого-педагогічні та інші погляди на людину. Сучасна школа під впливом суспільства повинна не тільки дати учням певний обсяг знань, а й підготувати їх до того, щоб у майбутньому вони вміли вирішувати найрізноманітніші завдання.

На сучасному етапі розвитку освіти актуальним є виховання людини, яка мислить, здатної орієнтуватись у нових умовах, у потоці інформації, готової до творчого пошуку. Тому саме в школі необхідно закласти основи формування особистості з новим мисленням.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Формуванню інтелектуальних умінь у молоді у процесі навчальної діяльності присвячено